

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 70.

Sreda 27. avgusta 1930.

Leto V.

Vir velikega zla.

Ob evharističnem kongresu v Za-
grebu.

Po svojih velikih dostojanstveni-
kih je rimska cerkev minulo nedeljo
organizirala v Zagrebu veliko mani-
festacijo, ki je po namenu in značaju
in tudi po izvedbi jako karakteristič-
na. Po obliki je bila to velika mani-
festacija, na katero so bili v množicah
privedeni verniki iz daljnjih in
bližnjih krajev, da poglobe svojo po-
božno in kristjansko verstvo. Množi-
ca vernikov, ki jih je bilo okoli 200
tisoč, ki se je udeležila verske mani-
festacije, dejansko tudi ni imela dru-
gega namena, kakor da brez sovra-
štva in dobrohotno, nikomur kaj zle-
ga hoteč, izrazi svoje versko prepri-
čanje v korist dober, ki jo uči kr-
ščanstvo.

Ali dočim je množica pobožno
klečala v cerkvi in se s pesmimi
oduševljala za versko popolnost, so
se duhovni očeti, najvišji dostojan-
stveniki rimskega klera na čelu s
poslancem rimskega papeža, na kon-
ferenci posvetovali o znanih naših
notranje-političnih razmerah, med
drugim tudi o agrarnem vprašanju in
o šolski izobrazbi.

Verniki so se zbrali v Zagrebu
zaradi svojega verstva, a njih duhov-
ni pastirji so preračevali politične
probleme države z namenom, da bi
s svojim vplivom usilili razvoju svo-
je nazore.

Presenetljivo je, da je v kratkem
času to že drugi evharistični kongres
v Zagrebu. In da je, kakor se čuje,
za priprave tega kongresa votirala
rimska cerkev 50 milijonov dinarjev.

Glavna misel kongresa je, če se
ne omenja vsega ostalega, kar se je
povedalo v pridigah, ki jih je bilo čuti
na zagrebškem evharističnem kon-
gresu, v pozdravnih telegramih in
v pozdravnih govorih: da je rimski
papež kralj nad kralji, da je cerkev
nad državami, da je potrebno, da v
vsem javnem življenju zavladava ev-
haristija ter da morajo verniki tak
duh agresivno širiti, ter končno, kot
krona vsega, da so vsi ljudje zmot-
ljivi, in le edini papež je nezmotljiv,
ki ga morajo zaradi tega vsi uboga-
ti.

Iz vsega tega je jasno razvidna
zaenkrat prikrita agresivnost rim-
skega klera, da se usili kot oblast
vsemu svetu, vsem državam, razgla-
šujoč papeža kot kralja nad vsemi
kralji in cerkveno oblast kot nad-
oblast nad svetovno oblastjo. Raz-
vijanje aktivnosti v tem pravcu je v
bistvu to, kar je bilo v srednjem in v
početku novega veka ter bi končalo
na eni strani z znanimi križi. vojnam
in na drugi strani bi rodil težke no-
tranje spore o mejah in nalogah cer-
kvene in državne oblasti v vseh dr-
žavah. Zgodovina je polna takih žal-
ostnih bojov. Kadar je nastopila ne-
obzirna borba za nadoblast, ki jo je
vpriporila rimska cerkev, vselej je
nastopala socialna in gospodarska
kriza ter so se z ognjem in krvjo
razčističevali nazori in odmerjale si-
le, dokler ni rimska cerkev morala
odstopiti od svojih zahtev po svetov-
ni nadoblasti in verske nestrpnosti.
Verske vojne so morale prenehati,
ker se je uvidelo, da ne more biti
ves svet tak, da bi mislil z glavo
rimskega papeža. Toda v odnošajih
med cerkvijo in državo so urejene na
tak način, da se cerkev v svetne
stvari ne sme umešati.

In čeprav se je ureditev sil izvr-
šila na tak način, rimska cerkev te-

Napadi na strokovne organizacije.

Temni elementi na delu proti strokovnim organizacijam.

Zlobnost malovrednih elementov
je pogostoma precej velika. Prikrade
se na nepravdo mesto ravno v seda-
njem času, ki je posvečen konsolida-
ci in najnedolžnejši obliki. To dejstvo
ciji in grupaciji po interesih do besede
mora v dnu duše ogorčiti vsakega
poštenega človeka. Vsakogar, ki ima
poštene ideale in cilje.

Ti paraziti človeške družbe trdi-
jo na primer, da so strokovne organi-
zacije politične tvorbe, dasi imajo
delavske strokovne organizacije po-
vsem nepolitičen značaj in med svo-
jimi nalogami samo dve glavni pro-
gramni točki, in sicer:

1. Izboljšanje socialnega položaja in

2. Izobrazbo.

Svobodne strokovne organizacije
so ponovno izrekle svojo nevtralnost
v politiki in so to tudi ohranile. Svo-
bodne strokovne organizacije so ne-
odvisne in so vedno tudi odklanjale
naslanjanje na meščansko-podjetni-
ške stranke, ker so ravno hotele biti
samo interesna skupina delavstva v
celotnem gospodarskem življenju.

Svobodne strokovne organizacije
torej niso v nikakršnem nasprotju ni-
ti z današnjim stanjem v državi:

1. ker se omejujejo v svojem de-
lokrogu samo na bistvena socialna
vprašanja delavstva;

2. ker je njih namen, raztegniti
svoje delovanje na vse delavstvo, ne-
oziraje se na vero, pleme ali narod-
nost v državi;

3. pospeševati enotno izobrazbo
v svojem gibanju.

To so v celoti cilji strokovnih or-
ganizacij, ki popolnoma nič ne pose-
zajo v politične sfere kot političen
faktor, kakor hočejo trditi nekateri
obrekovalci tega gibanja. Po vsem
svetu — z izjemom fašistična Italija
— uživajo strokovne organizacije
ugled in povsod jim zakonodaje pu-
ščajjo svoboden razvoj in jih smatrajo
kot avtoritetno zastopstvo delav-
stva, ki naj svobodno, aktivno in or-
ganizirano sodeluje pri socialno-poli-
tični zakonodaji. Zakonodaja, zlasti
socialno-politična zakonodaja, se pa
ne more imenovati to, kar se imenuje
politika ali pravzaprav — politično
šarlatanstvo, kakor smo ga imeli pri
nas že pred dvema letoma.

Strokovne organizacije imajo sve-
to misijo in se niso dale nikdar izrab-
ljati.

To v album obrekovalcem!

Na Poljskem vlada manjšina nad večino.

Poljska vlada odstopila.

Na Poljskem nočejo rednih parla-
mentarnih razmer. Vlada za vlado se
vrsti, toda vse skoro dosledno dik-
tatorske. Sedanji predsednik vlade
Slawik je odstopil, ker se hoče po-
svetiti vladnemu bloku, to je, z vlad-
no koalicijo bi rad zatrl demokracijo.
Njegov naslednik je postal Pilsudski,
ki bo nadaljeval dosedanje nesrečno
politiko — vrtanja. Pri tej priliki je
treba pripomniti, da nobena vlada,
ki jih je Pilsudski doslej sestavil, ni
imela večine v parlamentu. V svrhu,
da prepreči izglasovanje nezaupnice
pa vsaka izmed njih preprečuje pa-
lamentarno dobo s tem, da podaljšuje
»parlamentarne počitnice«, potem pa
se izgovarja, da parlament nič ne
dela. Poljsko ljudstvo pa tudi ni tako
kratkovidno, da bi pravih krivcev,
saboterjev parlamentarnega delu ne
videlo.

oretično tega stanja ni nikdar pri-
znala. Ona je vedno stala in stoji na
stališču starešinstva cerkve nad drža-
vo, da je papež nezmotljiv in kralj
nad kralji, ter da ima cerkev, oziro-
ma papež pravico, da kontrolira,
sankcionira ali prekolne zakone po-
edinih dežel na zemeljski obli ter da
je mogoče, da obstoji samo ena su-
vereniteta, kateri se morajo klanjati
vsi, in to je suverenost papeža.

Ustanova rimske cerkve nima z
demokracijo nič skupnega. Zato je nje
agresivnost tudi začela v času, ko je
italijanski fašizem zadavil vse sile,
ki so svetovno oblast rimskega pa-
peža pritiskale v — zidovje Vatikana,
v katerem je papež sedel desetletja
kot prostovoljen ujetnik, da bo, po
lateranskemu sporazumu s fašistično
vlado, po kateri je zopet, čeprav le
majhna, ali vendar upostavljena pa-
peževa država. V notranjosti neure-
jen fašistični režim je potreboval ak-
tivno pomoč rimske cerkve glede na
notranjo in zunanjo politiko. Tudi
Vatikan tega ni zavračal. Po naprav-
ljenem sporazumu je Vatikan dosegel
večje koristi.

Pilsudski sestavil vlado.

Predsednik poljske republike je
potrdil kabinet, ki ga je sestavil mar-
šal Pilsudski, znan kot sovražnik
vsake demokracije. Ker vlada v par-
lamentu nima večine, bo sejm naj-
brže razpuščen in menda bo nared-
benim potom revidirana tudi ustava.

Kongres evropskih držav.

Društvo narodov namerava predla-
gati sklicanje kongresa.

Proti Briandovemu načrtu o Pan-
evropi se pojavlja mnogo pomisle-
kov. Italija neti celo odpor. Vendar
misli Briand po sklepu francoske
vlade meseca septembra ob priliki
zborovanja sveta Društva narodov
pozvati interesirane države na po-
sebno konferenco.

Po dolgem čakanju je lahko zo-
pet demonstriral stališče rimske
cerkve o papežu kot kralja nad kra-
lji in o pravici cerkve, da vodi du-
hovno življenje v državi in da držav-
ljane izobrazuje. Ta prioriteta cer-
kve, Vatikana, je obsežna tudi v
obisku kralja Viktorja Emanuela pri
papežu, ki ga je vrnil papež kralju
potom svojega — kardinala! Za tem
papeževim odlikovanjem kralja, ki
je papežu poljubil roko in prejel nje-
gov blagoslov.

Lateranski pogovor ni dal samo
injekcijo fašizmu, nego je oživel tudi
aktivnost rimske cerkve v borbi za
duhovno in politično nadvlado v dr-
žavah.

Rimski kler je na važnem pohodu.
On že izziva ljubosumnost klera dru-
gih ver. Naše javno življenje že re-
agira na nove moči, ki naglo nara-
ščajo. Odločno je treba nastopiti pro-
ti zavladanju klera in naj prihaja od
katerekoli strani. Razvoj je treba za-
sledovati, da nas ne preseneti. In
vernikom pustiti polno svobodo ve-
roizpovedanja.

Rad. Novine, Beograd.

Posvetovanje socijali- stične internacionale

Eksekutiva socijalistične internacio-
nale je te dni zborovala v Zürichu.

Navzoči so bili: predsednik De
Brouckere (Belgija), Albarda (Holan-
dija), Abramovič (Rusija), dr. Bauer
(Avstrija), Bracke (Francija), Cri-
spien (Nemčija), Modigliani (Italija),
Möller (Švedska), tajnik dr. Adler in
blagajnik van Roosbroeck. Največ se
je bavila s pripravljalnimi deli za
bodoči kongres Internacionale, ki se
ima vršiti 25. julija 1931 na Dunaju,
ob priliki II. delavske olimpijade.

V Španiji vedno večja kriza.

Finance rušijo diktaturo.

Španski republikanci so imeli
svoj kongres v San Sebastianu. Glav-
na zahteva republikancev je povra-
tek k parlamentarizmu in razpis vo-
litev. Na kongresu so obenem dovo-
lili Kataloncem, da predlože novemu
parlamentu statut za katalonsko av-
tonomijo v okviru Španije.

Veliko senzacijo so pa vzbudile
vesti, pa katerih se vlada in kralj
bojita razpisati volitve, ker nista si-
gurna, da dobita večino. Tako daleč
je zavedena španska politika.

Nekateri ministri se pa vendar
zanašajo na patriotsko unijo, ki jo
je ustanovil že Primo de Rivera. S
to unijo pravijo nekateri politiki, bi
se dala zmagati izvojevati.

Položaj pa ni tak. Finančni mini-
ster je povedal, da je bila patriotska
liga diskreditirana zaradi obsolu-
tizma in gospodarskega propadanja.
Zato se nanjo ni zanašati, pač je
priti čimprej k ustanovitvi. Večina
ministrov pa je bila proti temu in je
finančni minister odstopil, ker ne
more biti več odgovoren za politiko.

Kmalu po tem kronskem svetu
pa so poklicali na dvor predsednika
patriotske unije, kar znači, da sta
se v nerazumevanju položaja vlada
in kralj odločila za vzdrževanje dose-
danega režima.

Če presojamo prav psihološko
razpoloženje na Španskem, bo ta tr-
dovratnost režima škodovala stabil-
nosti španske politike.

Okoli kraljeve razpo- roke v Romuniji.

Kriza zaradi kronanja kralja rešena.

Spor med romunskim kraljem in
predsednikom vlade je rešen v tem
smislu, da se odgodi kronanje do
spomladi. Kralj hoče biti kronan tudi
brez kraljice, če se med njim in kra-
ljico ne doseže poravnava. Predsed-
nik vlade Maniu pa pravi, da mora
biti kronana takrat tudi kraljica, to
je, kralj Karl mora počakati na spo-
razum, oziroma razveljavljenje lo-
čitve zakona.

Dr. Seipel na delu za Habsburžane.

Ob proslavi Habsburžanov se je
mudil bivši avstrijski kancler na
Madžarskem. Tam je opozarjal na si-
njski dogovor med Romunijo in Ju-
goslavijo ter rekel, da bo dogovor po-
stavil Evropo pred nove naloge. Zato
je potrebno, da se sporazumeva Ma-
đarska in Avstrija. — Znamenje ča-
sa.

Spor med Turčijo in Perzijo za-
radi Kurdiv se reši potom sporazu-
ma.

„Velikanski uspeh“!

Beograjske žolte organizacije. — Zaman ves trud, pridobiti delavce s podjetniškim denarjem.

Te dni je objavil znani »Rad i Trud«, ki ga izdajajo beograjske obrtne zadruge kot delavsko glasilo, obračun »delavskega sklada« za dobo petih mesecev obstoja. Iz obračuna se vidi, da je bil dosedanji uspeh »ogromen«, zakaj sklad napreduje prav po rakovo.

Takole pravi poročilo: Skupni prejemki od članov sklada s pristopninami vred znašajo 4.042.50 Din. Čisti dohodek samih članskih prispevkov pa znaša le 3500 Din.

Če te prispevke porazdelimo na mesece, dobimo, da je bilo vplačanih

v februarju	Din 165.—
v marcu	» 667.—
v aprilu	» 667.—
v maju	» 667.—
v juniju	» 667.—
v juliju	» 667.—
	Din 3500.—

Če delimo gorenje vsoto na tedne, to je 23 tednov, tedaj je znašal povprečni tedenski prejemek, odkar sklad posluje, okoli 152 Din.

Skupnih izdatkov za gorenji čas sklada.

Sedaj pogledajmo, kako je z izdatki je bilo 67.566.11 Din. Če odštejemo od te vsote neredne izdatke v znesku 24.602 Din, tedaj znašajo čisti redni izdatki 42.964.11 Din.

In v kakšen namen se trošijo ti izdatki in za kaj.

Plače in delegati (!) . . . Din 22.593.—

Podpore in honorar . . . » 2.830.—

Vsi ostali izdatki:

Tisk, davek, pisarniški material in drugo 17.541.11 Din.

Skupaj torej je izdatkov 42.964.11 Din.

Skupnih prispevkov članov pa le 3500 Din.

Deficit znaša torej 39.464.11 Din, ali: vsak teden 1720 Din deficita.

Iz gornjih števil se torej jasno vidi, da je skladu »zagotovljena« bodočnost, kakor tudi celemu gibanju, ki ga vodi destruktivni Stojan Stančević.

»R. N.«

Mednarodni združni kongres.

Mednarodna združna šola in druge predkongresne prireditve.

Dunaj, 20. avg. 1930.

II.

Poročal sem že o Mednarodni združni šoli. Šola je ustanovil pred 10. leti angleški zadrugar prof. Mr. Fred Hall, ki jo vodi tudi letos. Šola se vrši vsako leto drugod in traja teden dni. Urejena je na podlagi tedajev s predavanji in nato sledečo debato ozir. pojasnili predavateljev na od slušateljev stavljen vprašanja; vsakodnevne popoldneve pa izpolnijo ekskurzije ozir. ogledovanja.

Letošnja (deseta) je izredno obiskana — 147 slušateljev je dospelo na njo od 150 sprejetih in nad 200 priglasenih. 20 držav predstavlja tu združno internacionalo v pravem zmislu besede. Zanimivo bo za ocenitev zanimanje za to institucijo, ako navedem število udeležencev iz posameznih držav: Anglija 31, Avstrija 10, Belgija 2, Bolgarija 10, Čehoslovaška 4, Danska 4, Finska 4, Francija 3, Grška 4, Jugoslavija 1, Litva 2, Lotiška 9, Nemčija 16, Norveška 1, Madžarska 13, Poljska 10 (6 Poljakov, 5 Ukrajincev), Rumunska 5, Španija 2, Švedska 10 in Švica 6. In tu med njimi so večinoma možje in žene srednjih let, pa tudi sivolasi združniki, ki so prišli sem črpat znanja. Večinoma so to že stari praktiki, aktivni združni delavci, vodje, ravnatelji, predsedniki združ in zvez itd. Omenjam le nekatere: V. Serwy iz Belgije, Herman Stolpe, združni pisatelj iz Stockholma, M. Maire iz Bazla, urednik švic. združnih listov, dr. N. N. Petrasco, ravnatelj Osrednje združne banke iz Bukarešte, mr. J. J. Worley iz Manchesterja, član osrednjega odbora Mednarodne združne zveze, mr. W. P. Watkins itd. Bolgari so poslali močno delegacijo tako Konz. zadruge »Napred«, kot tkzv. Popularnih bank (kreditne zadruge); Čehoslovaško zastopajo poslovodja Velenakupne družbe v Pragi Hudec in trije odposlanci Ortopedične zadruge invalidov v Pragi (Odip) in to iz vsake filijale po eden: Slavik (Praga), Hoffman (Hradec Kralové) in Hybl (Bratislava), Poljsko zastopa 5 Poljakov od poljske zveze v Warszawi in 5 Ukrajincev iz Galicije in Volinije (zveza v Lwówu). Grki so glavno iz Soluna. Avstrijci iz Celovca, Steyra, Kremsa, Dunaja itd.

Otvoritev šole je bila v soboto ob 7. uri zvečer. Otvoril jo je v odsotnosti predsednika Mednarodne združne zveze v Londonu in bivšega socijalno demokratičnega ministrskega predsednika Finske, Vainö Tannerja, ter predsednika šole Goedhardta, mednarodni tajnik H. J. May. Pozdravil je navzoče in povdaruil veselo dejstvo, da se i število slušateljev i število držav, iz katerih so

slušatelji, stalno večja, kar je znak dobre šole. V imenu Avstrijcev sta nas pozdravila in izrekla dobrodošlico dr. Karl Renner, bivši avstrijski soc. demokratični kancler in Emmy Freundlichova. Dr. Renner je pozdravil navzoč »naraščaj« združništva, ki stopi na mesto starajočih se sedanjih združnih vodij. Kot vodja in ustanovitelj šole, je navzoče pozdravil mr. Fred Hall, kot bodoči vodja mr. B. P. Watkins.

Predavanja so bila doslej sledeča: dr. K. Rennerja, predsednika zveze avstrijskih konz. društev o »Združništvu v narodnem gospodarstvu«; H. J. Maya (London) o »Mednarodne združništvu«; S. Rausnitza, tajnika zveze nemškoavstrijskih konz. društev o »Avstrijskem združnem gibanju« in dr. J. P. Warbassa, predsednika Združne lige v U. S. A. (Newyork) o »Združnem pokretu v Zedinjenih državah Severne Amerike«. Predavala bosta še: dr. J. P. Warbasse o »Združni vzgoji in propagandi v Zedinjenih državah« in prof. Charles Gide (Paris) o »Rocdalskih načelih«. O predavanjih, ki so temeljita in izčrpna in katerim sledi redno živahna debata, morda kdaj pozneje več.

Ogledali smo si doslej trg in obrtni muzej občine Dunaj, ki naj si ga ogleda vsak naš strokovni in kulturni funkcionar, ki pride na Dunaj (je v Rathausu), dalje stari Dunaj, pozdravili spomenik Adlerja, Reuman na in Hanuscha, dalje Konzumno zadruge Wien (KSW), občinske novostavbe, najnovejši Warenhaus Velenakupna družba (Göc) Železničarski dom, Schönbrunn in Klosterneuburg.

KSW je ena največjih konzumnih združ svetla. Imela je koncem leta 1929 53.508 članov (samih nakupujočih, kajti izključila je to leto 11.205 papirnatih vojakov), 202 prodajalni, prodala je za 36.222.297.23 šil. (t. j. za 290 mil. dinarjev) blaga, 509.275.45 (okrog 4 mil. Din) deležev, 6.402.000 šil. hranilnih vlog (okrog 25.5 mil. Din), skupno 1259 uslužbenecv (733 moških, 526 ženskih) in sicer v pisarnah 135, v prodajalnah 690, v skladiščih 99, v voznem parku 59, v produktivnih podjetjih 188 in v pomožnih podjetjih 81. Le v pekarni zadruge sta 102 uslužbenca. V letu 1929 je imela zadruge 841 vzgojnih prireditev. V vsaki novi občinski hiši se zgradi po dogovoru z občino že takoj primeren hotel za oddajališče K. S. W.

Da omenim še malo občinsko delo. Od gradbenega načrta mesta Dunaja iz let 1923 in 1927 more biti postavljenih do l. 1923 60.000 novih stanovanj, 45.000 jih že stoji. Ostalo sledi drugo leto. Stanovanja stanejo

občino letno 70.000.000 šil. (560 mil. Din), kar črpa občina vse iz davkov (35 mil. šil. iz Breitenrejevega, ostalo iz ostalih davkov). Bili smo v stavbi, ki ima 1085 stanovanj, 115 stopnišč in obsega 99.000 m², od katerih je pa le 28 odst. zazidanega. Ostalo so parki in dvorišča za otroke. Vsaka kuhinja je načeloma direktno razsvetljena ali z dvorišča (ličen balkon) ali s ceste. Dvorce se imenuje vsled mnogih vrtov tudi Gartenhof. V njem se nahaja seveda lasten otroški vrt, kjer je oskrba in prehrana večinoma brezplačna, lastno posvetovalnico za matere in lastno knjižnico. Centralna pralnica seveda ne manjka. Sploh so te pralnice in pa otroški vrtci v vsaki občinski zgradbi, ki ima nad 300 stanovanj. Stanovanje stane pri velikosti kuhinje, sobe, kabineta in seveda plina, elektrike itd. in obsegu 40 m² 8—10 šil. Sploh se ne pobira višja stanarina kakor je potrebna za vzdrževanje hiše. Ta stavba je v Favoritnu, kjer je sploh 93 odst. vseh starih stanovanj ničvrednih (seveda po sodbi današnjih stanovanjskih graditeljev). Dunajska občina se drži v obče načela, da sme biti le največ 50 odst. stavbišča zazidanega, ostalo mora ostati prosto za dvorišča, igrišča in vrtove. Prej je bilo zazidanega 85 odst. 15 odst. je pa ostalo za tkzv. svetlobna dvorišča. Zanimiva je tudi občinska nega zob: dvakrat mesečno so pregledani zobje vseh šolarjev — sredstva nudi davek na luksuzne slaščičarne; vsi šolno-obvezni otroci dobivajo vse šolske knjige, zvezke, svinčnike, peresa itd. zastoj iz davka na služkinje, pri čemer pa je prva ozir. ena služkinja davka prosta. Skrb za matere in dojenčke ter podaritev perila je znana. Tako vrši socijalno demokratični Dunaj ob občudovanju in priznanju vsega sveta svoje socijalno delo in je najboljši dokaz za možnost izvedbe programa delavskih strank.

Danes prihajajo delegatje na strokovne konference: tiskovno (v četrtek), zavarovalno (v petek), vzgojno (v petek), bančno (v soboto), nakupovalno (v soboto) in pa delegatinje za žensko konferenco (v četrtek in petek).

O njih delu in sklepih prihodnjich. Cvetko Kristan.

V vojni je vsak zverina.

Grozovitosti kitajske vojne.

Nedavno so poročali meščanski listi kapitalističnih držav, koliko prebivalcev so pomorili komunisti po kitajskih mestih. Te dni pa poročajo, da so nankinske čete zasedle mesto Čangšo ter usmrtila dva do tritisoč v mestu ujetih komunistov. Kdo je boljši?

Tone Maček:

18

Ženin iz Amerike.

Naš časopis »Proletarec« je prinesel tudi njegovo sliko. Vsem je bilo žal simpatičnega fanta. Tudi meni je hudo za njim, da ne morem dopovedati. Čutim se sedaj nekako osamljenega.

»Slovenska Podporna Jednota«, katere član je bil, bo njegovo posmrtnino poslala Vam, kakor je on v svoji previdnosti določil ob vstopu. Njegovo zapuščino, obleka itd. sem prodal za 40 dolarjev, ki Vam jih z njegovimi prihranki vred, skupno okroglo 450 dolarjev, pošiljam. Jaz ostanem za enkrat še tukaj, ker razmeroma dobro zaslužim. Vas pa prosim, ne jemljite si tega preveč k srcu. Usoda je tako hotela, Ni Vam bilo namenjeno.

Zadnjega odstavka niti ni prečitala. Moči so ji odpovedale. Sesedla se je na stol in z brezizraznim pogledom zastrmela pred se. V obraz je postala bela kakor platno. Roke, v katerih je držala list, so ji trepetale. Ni spravila glasu iz sebe. Mahoma se je zrušila na njo tolikšna teža bolečnih občutkov, da jih njen duševni organizem ni prenesel in ni imel moči, da bi kakorkoli na nje zaigral. Zdelo se ji je, da se pogreza v neko sivo, strašno globino, s povezanimi udi, z zamašenim grlom, brez moči, braniti se pred strašno pogu-

bo, brez moči, da bi klicala na pomoč. Sedela je kakor nemi kip groze.

Mati, ki je medtem šla iz hiše, da nakrmi kokoši, se je vrnila, da zve, kaj stoji v pismu. Preplašena je obstala sredi sobe:

»Za božjo voljo, kaj pa ti je?! Ali ti je slabo? Pojdi v posteljo!«

Tilka se ni ganila.

»Ali se je kaj zgodilo? Kaj je s Tonetom?«

Nič odgovora. Materi se je storilo na jok. Slutila je slabo novico. A trenutno je zmagala njeno radovednost skrb za hčer. — Kaj, če jo je zadel mrtvoud! — Hitro je pripravila posteljo, se ljubeče trudila z njo, da jo je pripravila, da je vstala in jo je slekla in položila na posteljo, kjer jo je skrbno odela. Tilka je molče pustila, da je delala z njo, kar je hotela. V postelji leže je nepremično zrla v strop.

Mati si je oddahnila. »Hvala Bogu, mrtvoud ni. Udje ji še služijo.« Hitela je v kuhinjo, zanesila ogenj in pristavila lonček za zdravilni čaj iz lipovega cvetja, žajbela in tavžent-rož. Nesla ga je hčeri, ji privzdignila glavo in ji nastavila skodelico k ustam. Ta je napravila dva požirka

in zopet omagnila z glavo v blazine. Mati ji je skrbno popravila odejo, potem je pobrala pismo, ki je zdrknilo na tla, in je hitela z njim h Krajevčinim. Hotela je zvedeti, kaj je na hčer tako vplivalo.

Vse je presunilo strašno poročilo in razumeli so veliki udarec, ki je strl Tilki voljo do življenja.

Krajevčin oče je pomembno pripomnil:

»Ti Zagajka, le pazi, da si dekle kaj ne napravi. V njenem položaju bi ne bilo nič čudnega.«

Mati je bila vsa obupana. Kaj naj počne zdaj sama z bolno hčerjo. Tudi njene skrivne nade so bile porušene. Tudi ona se je s hčerjo veselila brezskrbne starosti, ko bo z vsem preskrbljena, veselila se hčerine sreče in pestovala zdrave vnuke. Zdaj pa na stare dni še tak udarec.

Krajevčevi so jo tolažili:

»Ne obupaj. Mogoče bo še vse dobro. Tilka ozdravi, mlada je še in kdo ve, kaj ima še življenje zanjo pripravljeno. In kdo ve, če je vse to res.«

Ko se je vrnila, je Tilka še vedno ležala nepremično, sedaj z zaprtimi

očmi, kakor da spi. Zdaj pa zdaj se ji je iz prsi izvil globok vzdih in zadržetala je po vsem telesu, kakor otrok, ki je po dolgem joku zaspal. Mati je nakrmila kravo, popila kozarec mleka, prižgala luč in s šivanjem v roki sedla h hčerini postelji. Sledila je za njenim neenakomernim dihanjem in ji brisala pot s čela. Ob poznuri je za trenutek zadremala. Vzbudil jo je šum. Tilka je vrgla raz sebe odejo in se začudeno ozirala. Skušala je vstati, vsa razgreta. Mati jo je mirila in ji prigovarjala, da zopet leže. Tilka, kakor da je ne razume:

»Moram iti na kolodvor. Je že čas. On pride. Kje so moji čevlji?«

Mati jo je s strahom zadrževala, a hčer jo je odrinila in začela po sobi zbirati različne predmete in jih metati na kup. Materinih prigovarjanj kakor, da ni slišala. Mati je vsa preplašena odhitela skozi vrata in jih za seboj zaklenila. Tekla je h Krajevčinim in prosila za pomoč. Krajevčina sta takoj vstala in šla z njo. Prišedši h koči, so slišali Tilkino vpitje in bobnanje po vratih. Ko so stopili v sobo, se je Tilka ravno pripravljala, da v sami srajci skoči skozi okno v mrzlo noč.

Doma in po svetu.

Aktivizem. To pomeni v slovenščini stvarno udejstvovanje; resnično sodelovanje v človeški družbi in za realne cilje. To je naloga vsakega človeka. Vsak človek mora videti v človeški družbi celoto, toda celoto, ki dovoljuje aktivno sodelovanje ob subjektivni zmožnosti in objektivni pravičnosti posameznika. V družbi, ki onemogoča aktivno sodelovanje vseh ljudi, ali celo išče posameznik zase privilegije, dočim izključuje vrsto ljudi od sodelovanja, aktivizem vseh ljudi ni mogoč, ker se ne more pričakovati deloma s psihološkega, deloma s sebičnega stališča, da bi vzrasel zdrav aktivizem v interesu samo nekaterih plasti družbe. To je nemogoče. Zdrav aktivizem nastane takrat, ko bo vse človeštvo psihološko prerojeno in res smatralo vsakega posameznika za enakovreden del in delec družbe. Mi želimo, da se porodi aktivizem, vsaj imamo vsi pravico do aktivnega sodelovanja. Aktivizem pa mora spremljati iskrenost; iskren postane aktivizem, ko vsi uvidimo, da gre v družbi za popolno enakopravnost. Moj glas in tvoj glas, moje delo in tvoje delo: enak skupen interes. To je najboljša moralna sila za poživljenje aktivizma kjerkoli in kadarkoli.

Na seji Društva narodov bodo zastopali Jugoslavijo v Ženevi zunanji minister dr. Voja Marinković, dr. Velimir Mažuranić in dr. Andrej Gosar. Dalje dr. Ilija Šumenković, dr. Konstatin Tofić in prof. dr. Milan Todorović.

»Radniške Novine« k Cankarjevemu spomeniku. Beograjske »Radniške Novine« z dne 15. avgusta pišejo: »Velikemu proletarskemu pisatelju Ivanu Cankarju je slovenska klerikalna in liberalna buržuazija postavila — spomenik! V nedeljo, dne 10. t. m. je na Vrhnikih padla zavesa in tam stoji zdaj sklonjen kip, večno preganjanega pesnika življenja, utrujen in prašen sedi in počiva, ta večni popotnik. Kakšna ironija! Cankarjeva dela so sežigali. Njega so osebno preganjali. Njegovim spisom so odrekli vsako književno vrednost. Sumničili so ga kot človeka. Denuncirali kot književnika. Treba je bilo, da je prišlo leto 1918, ko je umrl, da so šele občutili koliko so izgubili. Šele tedaj so ga proglasili za »centralno osebnost« slovenske književnosti. Vseh časti je bil potem deležen. Ali Cankar je odšel z bridkostjo v duši, uverjen, da zamore samo proletarijat občutiti bol in grenkost življenja. A danes! Njegov brat je služil zanj svečano sveto mašo, Zupančič mu je napisal slavošpev, Finžgar je imel slavnostni govor in klerikalna buržuazija proslavlja dan, ko je umrl veliki pesnik delovnega, trpečega ljudstva.«

»Slovenčevi poživniki.« »Slovenec« je obogatil našo terminologijo z novim izrazom: »poživniki«. To so ljudje, ki se zbirajo pri kmečkih gostijah za pečjo in sekundirajo govorancam vaških veljakov, jim pritrjujejo, se smejejo in jočejo kadar in kakor oni to žele, zato dobe pa vrženo kako kost, ki jo smejo ogledati. Poživniki pritrjujejo ob nedeljah v gostilni vaškemu županu, bogatemu kmetu ali trgovcu, ali pa bodočemu kandidatu za volitve, da pride z njihovo pomočjo do veljave, za to pa smejo na njegov račun pojediti en gu-laz in popiti četrt vina. To niso ber-rači, temveč duševni revčki, podrep-niki, neznačajniki, z eno besedo »po-živniki«. — Tekom življenja sem pa imel priliko opazovati, da ta označ-ba ne velja samo za posamezne ose-be, temveč tudi za večje skupine, za stranke, za narode. Dovolj tega smo videli pred in po vojni. Bile so stran-ke, katerih pristaši so vzhiceno kli-cali »bravo« pri vsaki odredbi, ki je prišla iz centra in »anatema« vsake-mu, ki temu centru ni bil po godu. Bilo je to nekako politično poživni-štvo. Imamo pa tudi neke vrste kulturno poživništvo. O tem nam isto-tako pričajo zadnje številke »Sloven-ca«, ki se bridko pritožuje, da tisk za nič na svetu ne mara beležiti slovenskih kulturnih pojavov, kakor

da sploh ne eksistiramo ali, da smo še vedno nekako pleme divjakov, ki nimamo svoje kulture, medtem ko slovenski tisk točno in vestno beleži vse pojave na kulturnem polju. Nekoč je Cankar napisal dra-mo z naslovom »Hlapci«. Še danes je aktualna, čeprav menda ni nikogar globlje dojmila. Čemu danes to raz-burjenje in jadikovanje? Da, da, po-živnikov je v našem narodu preveč, ki se čutijo ugodno le pri zavezo-vanju jermenov na gosposkih čevljih. Zato kričimo »Bravo«!

Spor v Zvezi učiteljskih društev. Zveza učiteljskih društev se je spo-rekla pri volitvi odbora in je del de-legatov zapustil zborovanje. Šlo je za majorizacijo, kar pomeni samo to, da je v organizaciji nekaj premalo raz-umevanje za demokracijo, ki je naj-boljše lepivo in najboljši znak orga-nizacijske zavesti.

Rudarji so šli na Brezje. Romanje rudarjev na Brezje je menda organi-zirala katoliška akcija. S kakšnim namenom ob sedanjih veliki krizi, res ne vemo. No, v trboveljskem revirju so tudi drugi ljudje, ki lahko hodijo na romanje pod firmo rudarjev. Bolj kot pridiga o potrebi krščanske potrpežljivosti in prenašanju lakote iz ljubezni do onostranskega življe-nja, bi pomagala rudarjem priprav-ljenost oo. frančiškanov, če bi jim le-ti naklonili enoletno zbirko darov, ki jih puste verniki na Brezjah oo. frančiškanom. S tem bi bilo ubogim rudarjem precej pomagano, frančiškanom bi se pa nič ne poznalo, če bi od desetletnih zbirk eno prepusti-li lačnim in ubogim.

15 spomenikov dobí Beograd. V Beogradu so ustanovili komisijo, ki bo skrbela za to, da se postavi v Beogradu 15 spomenikov. Nekaj jih dobe vojni junaki, nekaj pa ljudje kulture in umetnosti.

Raymond Poincare sedemdeset-letnik. Dne 20. avgusta je obhajal Poincare sedemdesetletnico rojstva. Poincare je bil eden najslavnejših francoskih politikov. Ob sklepanju miru je bil predsednik republike in je bil v ostrem sporu s tedanjim predsednikom Clemenceaum zaradi mirovnih pogodb. Leta 1926 pa je moral Poincare sam prevzeti pred-sedstvo vlade in je rešil francoske finance pred katastrofo. Individualno je Poincare močna samostojna osebnost; zato ga smatrajo v inozemstvu kot imperialista, bil pa je v bistvu svobodomiseln levi republikanec iz dobe protiklerikalnih bojev. V polemiki je bil sijajen govornik, v gospo-darstvu pa — stiskač, sicer pa po značaju miroljuben.

Fašistična bomba proti socialnim demokratom. V Hanovru je v Delav-skem domu, v katerem se nahaja tu-di uprava socialnodemokratskega dnevnika »Volkswille«, odložil nekdo v vestibulu paket z nalovom »Volks-wille«. Nočni čuvaj, ki je paket na-šel, je istega oddal v upravi lista, kjer so ga odprli in našli v njem bombo s časovnim vžigalnikom, ki pa k sreči ni funkcioniral. Razstre-livo, ki je bilo v bombi, bi bilo zado-stovalo za porušenje cele hiše. Oči-vidno je, da so bombo podtaknili ha-kenkreuzlerji, ki so že večkrat gro-zili, da bodo pognali Delavski dom v zrak.

Sprememba v vodstvu nemškega Reichswehra. Sedanji šef nemške armade, general Heye, bo baje od-stopil vsled trenja, ki vlada v nemški generaliteti. Kot se čuje, bo Heye zato odstopil, ker se mu ni posrečilo prepričati vez med nemško vojsko in rdečo armado, od druge strani pa zopet zatrjujejo, da je vzrok demisi-ji iskati v tem, ker se nekateri gene-rali silno ogrevajo za desničarsko diktaturo, kar je zelo verjetno, ker dasi Viljema sicer ni več, zato pa je v armadi še vedno dovolj njegovega duha. Na mesto Heya je imenovan general von Hammerstein.

Volitve v heimwehrovski trdnjavi. V Erzbergu so se vršile volitve obra-tnih zaupnikov. Volilo je 92 odstot-

Knjige »Cankarjeve družbe«

ki jih dobe letos člani za članarino Din 20.—, izidejo v oktobru. Začele so se že tiskati.

Knjige bodo letos še lepše od lan-skih in vsak član jih bo z zadovolj-stvom in veseljem čital in imel v svo-ji domači knjižnici. In to so:

1. **Koledar za leto 1931.** Polno lepih, zanimivih slik, povesti, pesmi, poučnih razprav, potopisov itd.

2. **Weiskopí: »Proletarska uso-da«.** Povesti znamenitega češko-nemškega proletarskega pisatelja.

3. **Sejfulina: »Vireneja«.** Krasen delavski roman, preveden iz rušči-ne.

4. **Flamarion: »Zadnji dnevi lju-di«.** Astronomski roman s slikami, ki ga je priredil pisatelj Angelo Cerkvenik.

Kakor vidite, je članarina Din 20.— za take štiri knjige naravnost neznatna. In če še k temu pomislite, da so to proletarske knjige, potem boste gotovo kot zaupnik in funk-cionar pogledali okrog sebe in vpra-šali:

kov delavcev. Socialisti so dobili 944 glasov in 9 mandatov, združena protimarksistična lista pa 647 glasov in 6 mandatov. Vsekakor lep uspeh, če se pomisli na heimwehrovski te-ror Alpinske montanistične družbe, ki je odpustila iz službe 1900 delav-cov, ki so bili organizirani pri svo-bodni strokovni organizaciji.

Nameravan habsburški puč. Iz Budimpešte se je razširila vest, da namerava dospeti tja skrivoma Oto Habsburški v spremstvu svoje mate-re razcarice Cite. Vladni krogi sicer demantirajo te vesti, vendar je goto-vo, da so ogrske policijske oblasti dobile nalog, strogo paziti na vse ino-zemske potnike, ki prispejo na Ogr-sko, bodisi z železnico, letalom ali avtomobili. Te varnostne odredbe so povzročile pri legitimistih ogorčenje in proteste. Mala antanta je odloče-na, v slučaju podobnih poskusov Habsburžanov prepričati tak puč, če treba tudi s silo. To vprašanje bo najbrž tudi predmet razprav jesen-skega zasedanja Društva narodov.

Romunski kralj Karl je odlikoval Mussolinija. Mussolini je prejel od romunskega kralja najvišje romun-sko odlikovanje, in sicer veliko kro-no reda kralja Karla I. Kakšne za-sluge ima Mussolini za Romunijo? Morda zasluži priznanje njegova po-litika?

Polom največje italijanske kme-tijske družbe »Societa delle Bonifike Ferraresi« v Fužini. Imenovana družba, ki je imela delniški kapital v iznosu od 100 milijonov lir, je vstavila plačila in ponudila poravna-vo. Kapital kot tudi rezerve smatra-jo, da so izgubljene. Družba je bila ustanovljena leta 1872 v Ferrari in je v zadnjih desetih letih plačevala po 10 do 14 odstot. dividende. Del-nice, ki se glasijo na 200 lir nominale, so notirale na borzi 400 do 450 lir, so sedaj padle na 45 lir. Tako izgleda fašistično gospodarstvo.

Bivši diktator — ilegalni terorist. V Kovnu, glavnem mestu Litve, sta dva dijača izvršila atentat na ober-sta Rusteika. Preiskava je dognala, da je atentat organiziral bivši dikta-tor Woldemaras, ki je imel v načrtu še več takih atentatov na vladne osebnosti, da bi se na ta način zopet polastil političnega vodstva. Njega so zaprli, njegovo ženo, Francozinjo, bodo pa izgnali, ker mu je pomagala.

Povodom tretje obletnice justifi-kacije Sacco-ja in Vanzetti-ja so se

»Kdo iz članov organizacije, kjer sem jaz zaupnik in funkcionar, še ni član »Cankarjeve družbe?«

Zavest in kulturno pojmovanje med delavstvom je pogoj za dobro strokovno in kulturno organizacijo. Zato je potrebno, da stopijo knjige »Cankarjeve družbe« v vsako delav-sko stanovanje, posebno pa v sta-novanje delavcev, članov strokovnih organizacij in kulturne zveze »Svo-bode«.

»Cankarjeva družba« mora biti mogočen, velik živ spomenik našemu Ivanu Cankarju. Gospoda mu je po-stavila bronast spomenik na kameni-tem podstavku. Mi, delavci smo mu postavili živ spomenik s proletarski-mi knjigami, s »Cankarjevo družbo«.

Zato sodruzi, pozovite v Vašem kraju vse, ki se še niso včlanili v »Cankarjevo družbo«, da to store še do 10. septembra 1930. Poverjenike (ako niste sam poverjenik), vzpodbu-dite, da posvetijo vse svoje moči, da do 10. septembra t. l. še naberejo čimveč članov.

Naša zavednost so knjige »Can-karjeve družbe« in naš ponos je »Cankarjeva družba«.

vršile po vseh večjih mestih Zedinje-nih držav delavske protestne demon-stracije, pri katerih je prišlo tudi do spopadov s policijo, in je bilo več oseb ranjenih in ubitih.

Pogoji za prenehanje bojkota v Indiji. — Delavci naj plačajo račun. Iz Bombaya poročajo: Odbor vse-indskega kongresa je naznanil ta-mošnjim angleškim tovarnarjem bom-bažnih predilnic pogoje, pod kateri-mi bi bili Indijci pripravljeni prene-hati z bojkotom tujih izdelkov in si-cer predlagajo: Celokupno osobie in dve tretjini upravnega sveta vsake tovarne mora biti indijskega poko-lenja. Indijske banke in zavarovalnj zavodi morajo imeti pred angleški-mi prednost. Vsi nakupi se naj izvr-šujejo pri indijskih trdkah in končno ne sme nastavljeno osobie v nobeni obliki nastopati proti indiskemu na-rodnemu pokretu. — Ti pogoji naj-brž ne bodo sprejeti. Resen položaj tekstilne industrije se bo vsled tega še poslabšal. Že sedaj je 19 predil-nic prenehalo z delom. Ako se za-prejo še ostale, tedaj bo od prvega septembra nad 100.000 delavcev brez dela. Ti delavci pa niso morda An-gleži, ampak indijski pariji, ki mo-rajajo trpeti radi spora domačih na-cijonalistov z angleškim imperija-lizmom. Delavci naj torej plačajo račun.

Mariborčan izgubil življenje pri iskanju dela v Bosni. Brezposelni mi-zarski pomočnik Franc Kolar iz Ma-ribora je zamenjaval po Bosni. Pred par dnevi je sklenil potovati iz Sara-jeva v Zenico. Ker ni imel denarja za vožnjo, se je skril v vagon III. raz-reda. Ko se je bližal sprevodnik, je zbežal pred njim na streho vagona, misleč, da bo tam najbolj varen. Ko pa je vlak vozil čez neki most v bli-žini Broda, je Kolar udaril z glavo na železno mostno prečnico. Udarac mu je razbil lobanjo in nezavesten je padel s strehe, obvisel za obleko na nekem kavlju tako, da je z gla-vo udarjal ob železno ogrordie. Neka ženska to videč, je potegnila zasilno zavoro, a bilo je že prepozno. Izdih-nil je čez nekaj minut.

Koroške ravnine pod vodo. Radi hudih nalirov sta izstopili Drava in Krka in preplavili bližnje doline, zla-sti okolico St. Vida. Več vasi je či-sto preplavljenih.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

**NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22**

Vas Preserje pri Kamniku je v petek pogorela. Zgorelo je 11 gospodarskih poslopij. Škode je 1 milijon dinarjev. Ogenj so zanetili po ne previdnosti otroci.

Tragedija raziskovalcev severnega tečaja. Leta 1897 je odplul na sever z balonom raziskovalec severnega tečaja. Vzel je s seboj dva spremljevalca ter odplul proti Franc Jožefovi deželi. Južno od te dežele so našli na Belem otoku po 33 letih ostanke dotične ekspedicije. Komaj 150 metrov od obrežja pa so našli sani in čoln, v katerem je bil človeški okostnjak in le nekaj metrov proč je ležalo v ledu truplo Andreeja. V njegovih žepih so našli tudi dnevnik. Ekspedicija je pomrla zaradi pomanjkanja živil.

V krogih ogrske aristokratske družbe je vzbudilo neliubo senzacijo, ko je grof Paul Nikolaj Nyari pred nekaj dnevi iz stanovanja neke židinke, gospe Kis, ukradel dragocen astrahanski plašč in več perzijskih preprog. Pri prodaji teh stvari so ga pogruntali in je priznal, da je izvršil vlom. Policiji ni kazalo drugega kakor da ga aretira.

Pri Komornu na Madžarskem se je dogodila težka železniška nesreča. Bratislavski brzovlak je zavozil v tovorni vlak in je bilo 19 oseb težko poškodovanih.

Velika letalska katastrofa. Trimotorno letalo »Ford«, ki je vzdrževalo redni potniški promet med Zagrebom in Prago, je v petek popoldne nad Jihlavo v bližini Prage še iz nepojasnjenih vzrokov zgubilo ravnotežje, se vnelo in treščilo iz višine 500 metrov na streho neke hiše, ki jo je prodrlo. 4 potniki so med padcem zgoreli, 8 jih je umrlo med vožnjo v bolnico, eden je ostal hudo ranjen. Bili so večinoma Čehoslovaki, ki so hoteli poleteti na letovišče v Dalmacijo.

Na letališču v Olomucu je krilo nekega letala ubilo neko žensko, ki je prišla v bližino, ko je letalo pristajalo. Pilot jo je sicer opazil stati na letališču, a ni mogel več pravočasno okreniti letala.

Slučaji otroškega hrbtničnega otrpnjenja so se pojavili tudi v Berlinu. Bolezen je zelo nevarna in ima težke posledice ohromenja.

V nekem ruskem premogovniku v Doneckem basenu je rudnik opustošila eksplozija premogovega prahu, pri kateri je bilo ubitih tudi 14 rudarjev.

Voda vdrla v rudnik. Iz Moskve poročajo, da je v nek rudokop zlata v bližini Irkutskaja v Sibiriji vdrla voda. Dosedaj so ugotovili 12 mrtvih. Škoda je velika.

Korupcija v Ameriki. Guverner države Newyork je uvedel preiskavo proti bivšemu višjemu sodniku Georgu Ewaldu, ker je svoje imenovanje dosegel s tem, da je z visokimi vsotami podkupil vplivne osebe.

Maribor.

Lopo bodo gradili na mesto barak! Glasom poročil o sklepu občinskega sveta na seji z dne 5. avgusta je bilo sklenjeno, da bo mariborska mestna občina v najkrajšem času zgradila barako za deložirance pod državnim mostom, v kolikor so ti v mestno občino pristojni. Pred nekoliko dnevi pa smo čitali v »Slovenecu« — »Slovenec« je najboljši informiran list o mariborski občinski politiki, — da se bo v Melju, in sicer za vojašnicami, na kanalu, ki je bil predlansko leto speljan po Kraljevičeva Marka ulici, zgradila ena večja baraka za omenjene deložirance, vendar tako, da ne bo imela nobenih notranjih sten, oz. pregrad. To pa, da se bo napravilo nalašč za to, da ne bo v tej baraki preveč »prijetno« bivanje in bo brezstanovanjske sililo, da si čimprej preskrbi drugo stanovanje. Razen tega smo še povrhu izvedeli, da omenjena zgradba ne bo imela tudi nikakšnega poda in da bodo ljudje kar na zelnjčkih stanovali. Torej ne gre za nikako barako v smislu sklepa občinskega sveta, ampak za čisto navadno lopo, ki bo kolikor toliko varovala ljudi pred dežjem ter ev. snegom, nikakor pa ne pred mrazom, mokroto in prepihom, da se

ne bi v njej »počutili« preveč dobro in da bodo raje, in sicer čimprej, si poiskali stanovanje za vsako ceno! Prav je, da se je gospoda, ki ima vedno toliko socialnosti na jeziku, enkrat sama temeljito razkrinkala. Saj k »Slovenčevu« notici ne bi bil pravzaprav potreben noben komentar. Toda vprašanje je ali je večina občinskega sveta s tem zadovoljna, da se gradi lopa namesto barake? Hišni posestniki, ki jim seveda gre v račun, da bi jim ljudje plačevali po 500 do 800 Din za enosobno stanovanje ali tisoč in več dinarjev za stanovanje z dvema sobicama, kar se danes že pogosto zahteva in na žalost tudi tu pa tam ponuja, bodo te vrste občinske politike pozdravili. Hišni posestniki in večina občinskih očetov si je tedaj v zapostavljanju interesov deložirancev in tistih, ki ne morejo plačevati visokih najemnin edina, če že občina noče podpirati »malomarnosti«, pa naj vsaj preskrbi ubogim ljudem primerna stanovanja za primeren ceno in ljudje ji bodo gotovo zelo hvaležni, potem šele naj izganja deložirance izpod mosta in iz lope, mi je pri tem poslu gotovo ne bomo ovirali. Ako je mestni občini kaj ležeče na tem, da bodo ljudje, ki so semkaj pristojni, zdravi, tedaj jih mora pred obolenjem obvarovati, zato pa jih mora pravočasno, torej pred zimo, preskrbeti z dobrimi stanovanji, kajti vodilnim osebam na magistratu morajo biti današnje stanovanjske razmere dobro poznane in zato morajo biti že sedaj pričrpani, da si žrtve pod mostom ne bodo pred zimo mogle najti primernih stanovanj, če si jih že sedaj ne morejo, ker se v dveh ali treh mesecih ne bo nič izpremenilo. Torej ne lope, ampak vsaj dobre barake je treba graditi. To je gotovo želja in zahteva večine mariborskega prebivalstva, ako je večina sploh kaj mero-dajna.

Šahovski klub »Svoboda« vnovič objavlja, da ima v novih društvenih prostorih na Slomškovem trgu 6 vsak torek in soboto s pričetkom ob 20. uri trening-igre, nakar sledi v kratkem turnir. Sprejemajo se še novi člani.

S. K. »Svoboda«. Radi porazgovora o predstojajoči proslavi desetletnice in s tem zvezanih iger se vsi igralci in člani kluba sploh vabijo, da pridejo v petek, dne 29. avgusta 1930 ob 20. uri v novi klubski dom na Slomškovem trgu št. 6 (Bolniška blagajna). V svrhu sestave inventarja — povodom nabave nove opreme — je stari inventar prinesli s seboj. **Načelstvo.**

Fotografiranje mariborskega otoka v trgovske svrhe prepovedano. Občinstvo, posebno pa vsi fotografi, se ponovno opozarjajo, da je fotografiranje Mariborskega otoka in tamkaj se nahajajočih kopališčnih naprav v trgovske svrhe v smislu svoječasne sklepa mestnega občinskega sveta dovoljeno le onim osebam, ki se izkažejo s tozadevno izkaznico Olepševalnega in tuj-

Ali si že dobil novega naročnika za „Delavsko politiko“, smatraj to za svojo dolžnost!

ske-prometnega društva za mesto Maribor in okolico v Mariboru. Vse druge razglednice se bo zaplenilo, proti založnikom in fotografom pa uvedlo oblastveno postopanje.

Enoletni tečaj slov. trgovskega društva v Mariboru. 9. septembra t. l. prične na državni trgovski akademiji v Mariboru enoletni trgovski tečaj, ki ga bo vodilo naslovno društvo. Pouk bo celodnevni. Poučevali bodo profesorji trgovske akademije. Vpisovanje je vsaki dan v prostorih trgovskega gremija v Jurčičevi ulici 11 od 9.—12. ure.

Ptuj.

Na državni meščanski šoli se vrše ponavljalni izpiti 30. in 31. avgusta t. l. Zasebni izpiti in završni izpiti pa od 1. septembra dalje. Vpisovanje v I. razred se vrši za vse učence 30. in 31. avgusta, 1. in 2. septembra od 8.—12. ure v ravnateljevi pisarni.

Književnost.

Aleksander Neverov: »Taškent, kruha bogato mesto«, znamenita povest iz dni velike lakote na Ruskem, ki je izhajala kot podlistek v »Delavski Politiki«, je pravkar izšla v založbi uprave kulturnega mesečnika »Svoboda« v Ljubljani. Knjiga je lepo opremljena v kartonskih platnicah in stane Din 17.—, v platno vezana Din 28.—. Dobi se pri založništvu: uprava mesečnika »Svoboda«, Ljubljana (Delavska zbornica) in v vseh knjigarnah.

Častna izjava.

Podpisani Pfeifer Viktor obžalujem in preklicujem vse žalitve, ki sem jih izrekel 3. avg. 1930 gg. Erženu Viktorju in Jelenu Adolfu in se jima zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe.

Maribor, dne 19. avg. 1930.

Pfeifer Viktor.

MALA NAZNANILA.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI, Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravlja vse vrste električnih strojev in aparatov, novo ovlanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri **Albertu Eccarius** urar, Maribor, Slomškov trg 5

D. ROSINA Maribor, Vetrinjska ulica 26 nudl najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potrebitne parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Gramofone in šivalne stroje vseh vrst popravlja najceneje meh. del.

Justin Gustinčič Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

Velika zaloga gramofonov in plošč znamke »Columbia« in več drugih znamk.

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**

[14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« welt«. Naroča se Administration der »Radio« welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

V tekstilnem bazarju Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

ČITAJTE!

novo izišlo, socijalno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

Pristopajte k **ŠTAJERSKI HRANILNICI IN POSOJILNICI**

Delež po D. 100-
Člane sprejema
začasno Ljudska
tiskarna, Sodna
ulica št. 20 -

GRAŠKI VELESEJEM

od 30. avgusta do 7. septembra 1930
Vinska in sad-jarska razstava
od 30. avg. do 7. sept. 1930

Splošna blagovna razstava. Veliki zabavni park.

Velesejske legitimacije prodaja glavno zastopstvo Graškega velesejma: Bančna poslovalnica BEŽJAK, Maribor, Gosposka ulica 25; vse potovalne pisarne, kakor tudi vsi denarni zavodi. Sejmska legitimacija velja kot avstrijski vizum, vsled česar obiskovalec sejma ne potrebuje posebnega vizuma. Obiskovalci velesejma uživajo na jugoslovanskih, kakor tudi avstrijskih železnicah 25% popust. Dalje dobi vsak obiskovalec 4 brezplačne vstopnice za Joaneum, Neues Museum, Landeszeughaus in Volkskundemuseum ter 25% popust v vseh gledališčih proti predložitvi sejmske izkaznice.

Velesejska legitimacija stane samo 20 Din.

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Tiska: Ljudska tiskarna d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru. — Za konzorcij izdaja in ureja Viktor Eržen v Mariboru.